C

NOMINA.

Abrotonum unde dictum.

ABRÓTONON Græcis, Abrotonum Latinis nominatur. Officinæ antiquũ nomen retinuerunt. Germanis **Garthagen/Stabwurtz/Schoßwurtz/Gertwurtz/Rutelkraut/Affruſch/** appellatur. Hoc autem nomen ſibi uſurpauit, ut Nicandri teſtatur interpres, ἀπὸ τοῦ πρὸς ὄψιν ἁβρὸν, καὶ ἁπαλὸν φαίνεσθαι. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ τοῦ λύσσαν οὐρῆσαι. hoc eſt, quod conſpectu tenerum, molle & delicatum appareat, aut quod grauem, acrémue & difficilem halitum proſpiret.

GENERA.

Abrotonũ duorum eſt generum, ueterum & recentiorũ omnium ſententia, mas & fœmina. Plinius lib. xxi. cap. vij. mas quidem campeſtre uocat Abrotonum, fœminam uero mõtanum. Vulgus, ſylueſtrem Cypreſſum, à ſimilitudine & odore foliorum eiuſdem, nomenclaturæ herbæ fruticísue uocat. Germanicè **weiß garthan/oder wilder cypreß.**

FORMA.

Abrotonũ mas. Abrotonũ, quod mas appellamus, ſarmentoſum, minutis foliis, minus album quàm fœmina, tenui ſemine ac numeroſo uti Abſinthiũ. Semen autem nõ quouis tempore producit, ſed ad Septembris duntaxat menſis initia, quo ſi diligenter obſeruabis tempore, ſemine prægnans eſſe comperies. Recte igitur λεπτόκαρπον in Dioſcoride legitur, huic lectioni nõ ſolum ueterum codicum fide, uerumetiã ſenſu ſuffragante. *Abrotonum fœmina.* Fœmina frutex eſt, arboris ſpeciem habens, candicantibus foliis, Seriphij modo minutim circum ramulos inciſis, floribus refertus, in ſummo auri fulgore comantes corymbos obtinens, odoratus etiam cum grauitate quadam.

LOCVS.

Mas paſsim apud Germanos in hortis, & in campeſtribus naſcitur: fœmina ue-
D ro in collibus & montibus ſua ſponte prouenit.

TEMPVS.

Floret utrunq; Auguſto. Colligitur autem in autumno, potiſsimum Septembri menſe: hoc enim tempore ſemen, ut diximus, profert.

TEMPERAMENTVM.

Abrotonũ calidum & ſiccum, inq; tertio ordine ſeu receſſu poſt media ſitum eſt, id quod amaritudo eius, quam guſtu præ ſe fert, facile monſtrat.

VIRES. EX DIOSCORIDE.

Vtriuſq; abrotoni ſemen feruefactũ, & crudum tritum, cum aqua potũ, nõ niſi recta ceruice ſpirantibus, ruptis, conuulſis, iſchiadicis, urinæ difficultatibus, & ſuppreſsis menſibus auxiliatur. Potum in uino exitialium uenenorum antidotum eſt. Cum oleo rigentibus illinitur. Serpentes lecto inſtratum & ſuffitum fugat. Cum uino potum aduerſus eorundem morſus, peculiariter autem ſcorpionum & phalangiorum, prodeſt. Oculorum inflammationibus cum cotoneo cocto, aut pane illitum ſubuenit. Tritum cum farina hordeacea decoctumq; tubercula diſcutit. Admiſcetur irino unguento.

EX GALENO.

Non inſtrenue excalfacit & deſiccat. Nam ſiue comã cum floribus (reliqua enim eius palea inutilis eſt) cõtuſam ulceri puro illinas, mordax & irritans uidebit, ſiue eo in oleo macerato, caput aut uentrem perfundere uoles, admodũ calefacere reperies. Quin & ſi qui per circuitum rigoribus capiuntur, eos ante inuaſionem rigorum hoc uoles confricare, minus utiq; rigore concutientur, imò & ſenſus confeſtim ubi admotum fuerit ipſum calfacere percipit. Porrò quod lumbricos interimat par eſt, nimirũ quum ſit amarum. Protinus uero quod & digerendi & incidendi uim habeat ſcies. Præterea abrotonum uſtum calidum & ſiccum facultate eſt, magis etiam quàm cucurbita ſicca uſta, & anethi radix. Illa enim ulceribus humidis ſimul

A ſimul & citra phlegmonem callo induratis proſunt, ac proinde
iis quæ in pudendorum præputijs ſunt competere uidentur: at
ribus omnibus mordax eſt, ac idcirco cum oleo tenuium partiu
aut Raphanino, aut Sycionio ueteri, potiſsimum Sabino, ad alo
bam etiam ſegnius tardiusq; enaſcentem cum aliquo dictorum
nec minus illis, lentiſcino maceratum. Rarefaciendi enim uim, e
partium, obtinet, & mordax eſt, & calidum. Abrotonum uer
cho exiſtit.

EX PLINIO.

Vſus eſt & foliis, ſed maior ſemine, ad calefaciendum, ideo n
thopnoicis, urinæ, torminibus, conuulſis, ruptis, lumbis. Da
nualibus faſciculis decoctis ad tertias partes. Ex his quaternis
tur & ſemen tuſum in aqua drachmæ pondere. Prodeſt & uul
nos cum farina hordeacea, & oculorum inflammationibus illi
cõcocto. Serpentes fugat. Contra ictus eorum bibitur in uino,
mum contra ea quorum ueneno tremores & frigus accidunt, ut
langiorũ, & contra alia uenena. Prodeſt quoquomodo algenti
da ea quæ inhærent corporibus. Pellit interaneorum mala. Ran
puluino, uenerem ſtimulari tradunt: efficaciſsimamq; herbam
neficia, quibus coitus inhibeatur.

DE ASARO▸ CAP▸ II

B

NOMINA.

ΣΑΡΟΝ græcè, Aſarũ latinè dicitur. Officinis hodie
manicè **Haſelwurtz.** Aſaron autem dictum eſt, quo
niat, uel ut Plinius lib. xxi. cap. vi. inquit, quoniam
non addatur: uel quod manualibus ſcopis, quę odo
minimè ſolitum ſit inſeri.

FORMA.

Folia hederæ ſimilia habet, longè tamen molliora, rotundio
lia ad radicem purpureos, odoratos, Hyoſcyami cytino ſimiles
nõ diſsimile. Radices multas, geniculatas, tenues, obliquas, gra
gè tamen graciliores, odoratas, calefacientes, & linguam admo
terum hic admonendum eſſe lectorẽ duximus, omnia Dioſco
in loco deprauata eſſe, perperamq; habere uel πυνιάτρα uel μίλφ
bendum ſit μελανίτρα, id quod partim Plinij teſtimonio, parti
ipſo comprobari poteſt. Plinius ſiquidem lib. xij. cap. xiij. Aſar
hederę foliis, rotundioribus tantum, mollioribusq;. Si quis uer
ſenſum referat, Aſarumq; cum hedera conferat, Aſari certè folia
minora hederæ foliis eſſe comperiet, quum Aſari folia maiora
deræ. Proinde cum folia hederæ illorum comparatione multò
tiſsimum eſt pro μίλφόπρα legendum eſſe μελανίτρα, huic nimir
lantibus Plinio & ſenſus iudicio, ut dictum eſt: ad tactum em h
hederæ molliora. Accedit quod ab una dictione in aliam facilis
que rationibus motus, Aſari folia μελανίτρα, hoc eſt, molliora
xi, ut reuera etiam ſunt.

LOCVS.

Naſcitur in umbroſis locis, montibus potiſsimum & ſyluis: a
& ſicca loca amat.